

บทคัดย่อ

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงราย
ที่มีต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรม
เพื่อหารายได้เสริม

โดย

นายสุพจน์ บุญธรรม

พฤษภาคม 2542

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วราเอกศิริ

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และ
หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงราย 2) ความคิดเห็นของเจ้า
หน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับสาเหตุและผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรม
ต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร
3) ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการปรับปรุงระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ให้สอดคล้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรม

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงราย
จำนวน 104 คน รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติ
สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 41-44 ปี ส่วนมาก
สมรสแล้ว และมีวุฒิทางการศึกษาขั้นสูงสุดในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ย 14,979.30
บาทเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเจ้าพนักงานการเกษตร มีรายได้อยู่ในช่วง 11,000-
18,000 บาท มีอายุราชการเฉลี่ย 18 ปี ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ สามารถที่จะ
พิจารณาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้แก่เกษตรกรได้จากประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรมในจังหวัดเชียงราย พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นด้วยมากถึงสาเหตุส่วนใหญ่ที่เกษตรกรเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรไปสู่อาชีพอื่นเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เนื่องจากปัญหาความยากจนปัจจัยทำการเกษตรมีราคาสูง ขาดเงินทุนหมุนเวียน รวมทั้งยังเสี่ยงต่อการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มักจะเดินทางไปหางานทำในแหล่งอื่น เมื่อใกล้ถึงฤดูกาลทำงานภาคเกษตร และฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็จะเดินทางกลับมาส่วนการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรมมีผลต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอและการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้น ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยมากกว่าการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรควรจะมีการปรับกระบวนการทำงานให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน และเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและวางแผนรองรับ เพื่อช่วยเหลือตนเองและครอบครัว ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้ยังพบว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรมเพื่อหารายได้เสริม นั้นไม่ควรที่จะไปไกลและนานเกินไป เพื่อจะได้มีเวลาหยุดดูแลงานในไร่นาและชดเชยแรงงานที่ขาดหายไป และการเคลื่อนย้ายแรงงานส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่เป็นฤดูกาลเมื่อปลูกพืชผลเรียบร้อยแล้วก็จะเดินทางไปหางานทำเพื่อหารายได้เสริมมาจุนเจือครอบครัวและเป็นทุนในการปฏิบัติงานในภาคเกษตรกรรมอีกทางหนึ่งด้วย พอถึงช่วงใกล้ฤดูกาลเก็บเกี่ยวพืชผลเกษตรกรก็จะเดินทางกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

สำหรับข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรให้สอดคล้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรมพบว่าเจ้าหน้าที่ควรจะมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรมที่รวบรวมไว้เบ็ดเสร็จจากแหล่งต่างๆ เพื่อจะได้ร่วมกันวิเคราะห์ถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ รวมทั้งเทคนิควิธีการปฏิบัติในการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรมที่กลับมาประกอบอาชีพเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

Abstract of special problem submitted to the Graduate School of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Extension

OPINIONS OF EXTENSION AGENTS IN CHIANGRAI PROVINCE TOWARDS SHIFTING OF AGRICULTURAL LABORS FOR SUPPLEMENTARY INCOME

BY

SUPOT BOONTUM

NOVEMBER 1999

Chairman: Assistant Professor Dr.Boonsom Waraegsin
Department/Faculty: Department of Agricultural Extension,
Faculty of Agricultural Business

The objectives of this research were to investigate (1) personal and economic characteristics and duties of the extension agents in Chiangrai province; (2) their opinions on causes and effects of agricultural labor shifting for supplementary income on the district extension activities and agricultural technology transfer; and (3) their suggestions to improve the agricultural technology transfer system to be compatible with agricultural labor shifting.

The respondents were 104 extension agents in Chiangrai. The data were collected by means of questionnaires and analyzed by using the Statistics Package for the Social Sciences.

The findings showed that most of the respondents were married, male, had an average age of 41-44 years, completed a bachelor degree and had an average income of 14,979.30 baht (ranging from 11,000 to 18,000 baht.). They had

an average of 18 years experience in government service, able to identify and solve the farmers' problems.

Most of the respondents agreed on the cause of agricultural labor shifting i.e. to gain supplementary income. This was due to poverty, high costs of production factors, lack of circulating capital and shortage of agricultural labor. They also agreed that the shifting of agricultural labors affected the district extension agents' activities; alleviation of the labor shifting problem may give the opportunity to the farmers to participate in planning and activities together with the extension agents to support themselves and their families.

In the respondents' opinions, agricultural labor shifting should not be of a long distance or for a long period of time as labor forces were needed to take care of their fields. Labor shifting usually took place after planting seasons and laborers returned during harvesting seasons.

The respondents' recommendations to improve the agricultural technology transfer system were that there should be a center of information about agricultural labor shifting so that relevant problems could be analyzed and solved and that technology transfer techniques and practices should serve the needs of farmers and labor forces coming back home to work on agriculture.